

Кобецька Н. Р.

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
завідувач кафедри трудового, екологічного
та аграрного права,
доктор юрид. наук, проф.

Сертифікація в правовому механізмі регулювання виробництва органічної сільськогосподарської продукції

Правовою основою виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні є прийнятий у 2013 р. (суттєво змінений та доповнений у 2015 р.) Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини». Відповідно до цього Закону органічна продукція ідентифікується як продукція, отримана в результаті сертифікованого виробництва, яке, своєю чергою, вважається органічним лише після отримання сертифіката на виробництво продукції згідно з правилами органічного виробництва.

Слово «сертифікація» у перекладі з латинської (*certifico*) означає «підтверджую», «засвідчую». Його також тлумачать, виходячи зі сполучення латинських слів *certum* – «вірно» і *t'acere* – «зроблено», як «зроблено правильно».

Загальна категорія «сертифікація», визначена в ст. 1 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» як підтвердження відповідності третьою стороною (особою, яка є незалежною від особи, що надає об'єкт оцінки відповідності, та від особи, що заінтересована в такому об'єкті як споживач чи користувач), яке стосується продукції, процесів, послуг, систем або персоналу. Підтвердження відповідності передбачає підтвердження дотримання вимог, які пред'являються до об'єкту. Правила

та вимоги щодо виробництва органічної продукції в загальному окреслені Законом України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини», деталізовані підзаконними нормативно-правовими актами (наприклад, постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.2016 р. № 587 «Про затвердження Детальних правил виробництва органічної продукції (сировини) рослинного походження»), та конкретизуються на рівні стандартів. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про стандартизацію» «стандарт» – нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері. Стандарти щодо органічного виробництва та органічної продукції встановлюють єдині вимоги до виробництва такої продукції, а сертифікація забезпечує дотримання даних вимог.

Для забезпечення вільного обігу, імпорту органічної продукції національне законодавче регулювання в сфері сертифікації виробництва органічної сільськогосподарської продукції неодмінно має враховувати положення відповідних нормативних документів ЄС, серед яких основоположними є: Директива Комісії (ЄС) №889/2008 від 05.09.2008 р. «Детальні правила щодо органічного виробництва, маркування і контролю для впровадження Постанови Ради (ЄС) №834/2007 стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів», Постанова Ради (ЄС) 834/2007 від 05.09.2008 р. «Про органічне виробництво та маркування органічної продукції». В країнах, що не є членами Європейського Союзу, застосовується стандарт Міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва і переробки, еквівалентний Стандарту Європейського Союзу правила Ради (ЄС) № 834/2007, № 889/2008. Цей Стандарт об'єднує, пояснює і спрощує Європейський Регламент (ЄС)

834/2007 і більш докладні правила застосування (ЄС) 889/2008, а також адаптує їх для застосування за межами правового поля Європейського Союзу, і, таким чином, забезпечує правила виробництва, які застосовуватимуть оператори для одержання сертифікатів еквівалентних тим, що описані у Європейському Регламенті (ЄС) 834/2007. В Україні сьогодні не розроблені власні національні стандарти, тому продукція сертифікується за визнаними на міжнародному рівні стандартами.

Міжнародною організацією, яка розробляє нормативи і здійснює контроль за дотриманням правил сертифікації акредитованими національними організаціями є IFOAM (International Federation of Agriculture Movement). Продукція не може бути визнаною як «органічна», якщо вона не сертифікована органом, акредитованим у IFOAM і не має права експортуватись за кордон як така.

Особливості сертифікації виробництва органічної продукції в Україні викладені в ст. 24, 25 «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини». До прикладу, фактично всі статті польського закону щодо органічного землеробства (Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym), прийнятого на виконання постанови Ради (ЄС) 834/2007, присвячені регулюванню діяльності сертифікаційних органів в цій сфері, визначають порядок, умови сертифікації органічного землеробства. В Україні загальна процедура підтвердження відповідності регулюється Законом України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності». Останній прийнятий у січні 2015 р. на зміну попередньо діючому Закону «Про підтвердження відповідності». Водночас, в Законі «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (незважаючи на зміни внесені 12.02.2015 р. після затвердження нового Закону «Про технічні регламенти та оцінку відповідності») міститься посилання на недіючий Закон «Про підтвердження відповідності», оперується термінами

(«аудитор з сертифікації», «сертифікат відповідності»), які не знайшли місце в новому Законі. Положення діючого законодавства не забезпечують сьогодні належного правового регулювання виробництва органічної сільськогосподарської продукції, зокрема, в частині сертифікації.

На офіційному веб-порталі Верховної Ради України розміщений проект Закону про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції (zareestrovаний 24.11.2016 р.), яким пропонується замінити діючий Закон «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини». В проекті особливу увагу приділено саме сертифікації органічного виробництва та/або обігу органічної продукції. Вбачається, що вдосконалення законодавства в цій сфері є нагальною потребою і позитивно вплине на розвиток виробництва органічної продукції України, розширення ринків її збуту, підвищення конкурентоздатності вітчизняних виробників.

Коваленко Б.В.

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
аспірант кафедри екологічного права

Правове регулювання організаційних питань стандартів у сфері виробництва органічної продукції

Відповідно до статті 8 Закону України «Про стандартизацію» [1] (далі – Закон) суб'єктами стандартизації є: центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики у сфері стандартизації; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну